

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CIKKEK DÍJZATNÁK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasznosított görönd sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Rohrstrasse 36.) Haasenstein & Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein & Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss Alor hirdetések felvétel irod. Bécsben Wallzeile 18. és Budapest Szerviztár 5. sz.

Nyitóléri czikkok

görönd sor után 25 kr. fizetendő.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Visszaemlékezés külföldre.

Kolozsvár, 1879. jan. 14.

XI.

A stuttgarti iparmúzeum.

Azon rövid kirándulás után, melyet a mult alkalommal a stuttgarti iparmúzeumból gondolatban Kolozsvárra tettünk, ismét visszatérhetünk a mi derék Stutgartunkba s még derekabb „Centralstelle”-jébe.

Azon iparmúzeumnak, melyet mi Kolozsvárra álmodánk, az ő képzelti berendezésében is inkább külföldi ipartermékekből kellene állnia. Ez természetesen hazai iparosaink előtt, kiknek legnagyobb hibájuk, hogy igen nagyon meg vannak elégedve készítményeikkel, sőt nem kis mértékben büszké is rájuk, különösen hangzik; szolgájon azonban vigasztalásul, hogy Württemberg ipara valamivel virágzóbb a miénkénél s a stuttgarti múzeum alapszabályaiban még is az áll, hogy a mult alkalommal említett állandó kiállításba leginkább csak külföldi cikkek fogadtatnak el. Ezek a hatalmas iparosok egyáltalán nem tartják magukra nézve lealázónak, ha múzeumukban a beszerzési Koller kronóképe a becsesebb cikkek közé soroztatik, vagy a persa aranyműves munkák jobban vannak képviselve, mint saját iparuk. Miért? Mert a württembergi mindennek felett tanulni akar. Tanulni a törököktől vagy tatároktól, az nekik egészen mindegy, csak hogy szép, különös, és csúszterű legyen, a mit emezektől elsajátíthatni.

Nem rég történt a regényes Erdélyben valahol — hogy mindegyre ide szálljunk vissza — miszerint egy jó módú megrendelő bécsi minta után akart honi iparosunknál bizonyos iparcikket készíttetni. „Már uram a bécsitől csak nem tanulok” volt rá a hazai iparos felelete s csak azért sem készítette el a kért cikket. Ez tény s szomorú jelentősége egy azzal, hogy haladni nem akarunk. Mi hinni akarjuk, hogy az ilyen meggyőződés nem általános, de ha az volna, nem sokat különbözne az azon másik jellemző tényről, hogy az országban szerződés a földműves gazdáknak ez újévre felmondván a bérések a szolgálatot, midőn a földesur például egyik faluban azt kérdezte, hogy „mi bajotok van, talán rosszul bántam veletek, vagy nagyobb fizetést kívántok?” „nem uram — volt rá a felelet — a bánásmód is elég jó volt, a fizetés is elég nagy, de az idén szép termés volt, elég malé termelt s nincs miért dolgoznunk!”

Ilyenmí jelenségek mellett aztán, ha ezek általános köré jeleznek s egy részről a nép-

nél a munkaszeretet s másfelől iparosainknál a haladási vágy hiányoznak, magától érthetőleg hiábavalóság volna házi iparkutatást és iparmúzeumokat tervezgetni, okosabb foglalkozás valamely politikai szalmaboglyához állani, felfujsz frázisokkal üres szalmát csépelni, mint külföldi iparmúzeumokkal verszódni.

Szerencsére azonban országrészünk sokkal nagyobb intelligenciával s ezen osztály hathatósabb befolyással rendelkezik, hogy sem ott, a hol annyi szép új intézmény vert gyökeret, felesleges volna új eszméket és intézményeket ismertetni.

Ezek után most már valósággal visszatérhetünk Stutgartba a múzeum berendezését tovább ismertetni.

A mit a külföldi cikkek állandó kiállításáról megemlítettünk, ép oly fontos a szóban forgó iparmúzeumba nézve azon Cartel-szerződés, melyet a nürnbergi, carlsruhei és berni iparmúzeumokkal kötött. Ennek következtében oly helyzetbe jutott, mintha mindeniknek legbecesebb tárgyait bírnia. A mi nekünk ugyanis egy múzeum az idezetek közül birtokába jut, bizonyos idő leteltével ideiglenes kiállítás végett megküldi a másiknak s így viszont. Ismét egy eszme, melyet a kolozsvári múzeum létrejövetele esetén megvalósíthatni a budapesti és bécsi iparmúzeumokkal.

A stuttgarti múzeum azonban nemcsak eddig megy, hanem bármely kis városban rendezett kiállításokon megjelenik cikkeivel, még pedig mindig tekintettel az azon vidéken üzött iparágra. Sőt tovább menve, egyes iparosoknak utánzás végett kikölcsonzi gyártmányait.

A múzeumnak egy nagy terme van, a hol különböző víz-, gőz-, melegített léggel, gázzal, petroleummal, villanyossággal hajtott mozdonyok folytonos tevékenységben vannak, ezek mellett, ha valamely iparos kívánja, részint új találmányával, részint műhelyében alkalmazandó új rendszerű gépekkel ugyanitt kísérletek tétetnek a közönség előtt s az eredmény a „Centralstelle”-nek „Gewerbeblatt” aus Württemberg” című közlönyében közzé tétetnek. A múzeumban találató „erőmérő” vagy egyéb kísérletekre szolgáló szerzők, hidraulikus sajtók és emelőgépek szintén kikölcsonzottnak. Meg van továbbá engedve, hogy a szövészeti mintákból, a kik új gyártmányok készítésével foglalkoznak, a nélkül, hogy másokra nézve használhatatlanná tegyék, egy-egy darabot magukkal vigyenek.

A chemiai-kísérletek intézetében pedig magánosok vagy hatóságok kívánságára igen

mérsékelt ár mellett bármiféle iparanyag vagy termény eredeti alkatrészeire felbontatik s ha valamely iparos kívánja, az illető anyag készítésére is megintatják. Ugyancsak itt a laboratoriummal egybekötött tanteremben koronként kísérletekkel egybekötött ingyenes felolvasások tartanak iparosok számára.

Valamint azonban vegytani kutatásokra, ép ugy elfogad a múzeum megrendeléseket bármiféle rajzra, disztésre, vagy valamely czikk compositiójára nézve, így tervén lehetségessé, hogy a minek a tervét az iparos maga elkészíteni nem képes, arról kitűnő mesterek kezéből kikerülő mintákhoz juthasson.

Mikor lesz ez így Kolozsvártt?

Justus.

— Báró Kemény Gábor programjáról a „Politikai Újdonságok” daczára annak, hogy ellenzéki lap, a következő méltányló sorokat hozza. Tanuljanak belőle a többi ellenzéki lapok is:

Báró Kemény Gábor földművelési, ipar és kereskedelmi miniszter köriratot intézett az ország törvényhatóságaihoz, melyben nézeteit s legközelebb fogantatosítandó javaslatait ismerteti a közigazgatási teendőkhöz körül.

E körirat szoros értelemben véve nem kormányprogram, noha bir gyakorlati fontossággal már annál fogva is, mert új, tevékeny, ügybuzgó és lankadatlan szorgalmú miniszter nézeteit tartalmazza. S ez oldalról csak helyeslőleg vesszük tudomásul, hogy az új erdtörvény behozatalát, az erdélyi birtokviszonyok rendezését s a fővárosi közsérterek felállítását nemcsak általában megígéri, hanem ezek mielőbbi létrehozását kilátásba is helyezi.

Érdekesebb ennél a körirat azon része, melyben a miniszter, hogy így mondjuk, mint gazda szól gazdatisársaihoz s mint az ipar és kereskedelem lelkes barátja az iparosok és kereskedőkhez. Összint és bizalmas hang; czikornyátlan, nyílt, világos felderítése helyzetünknek; komoly utalás a szabatos megjelölése azon vonalnak, a melyen tul esak is a társadalmi tevékenység s nem az állami beavatkozás segíthet a bajon s idezhet elő dűvös eredményeket.

Hogy ma, a mikor állami hitelünk és pénzügyeink a bosnyák politika miatt alaposan tönkre vannak téve s e miatt és egyéb okok miatt is egész közigazgatási életünk súlyos pangásban szenved, sem báró Kemény Gábor, sem senki más a létező nagy bajokon gyorsan és gyökeresen nem segíthet, a fölött nincs kétség, de mindamellett elismeréssel kell megjegyeznünk, hogy rég idő óta báró Kemény Gábor az első miniszter, ki a me-

gýókhez ugy beszél, mint az állami és társadalmi élet együttes szerveihez, mint valódi municipiumokhoz; — nem a hivatalos rendeletek, kimutatások, fölterjesztések, leiratok és egyéb expeditumok száraz beamteri hangján, hanem a közügyek iránti komoly érdeklődés bizalmas szavaival. Miniszter a vármegyéhez, mint egyik jó barát a másik jó barátához. Báró Eötvösig kell visszamennünk, ki az országos iparegyesület s a népnevelési egyletek alapítása tárgyában, egykor hasonló bizalmas hangon szolt az ország törvényhatóságaihoz.

— Franciaországban január 1-je óta az osztrák-magyar eredetű árukkal szemben tudvalevőleg az általános vámtariffa lépett életbe. A mint már jelentettük, a szerződési tárgyalások Franciaországgal rövid idő múlva ismét fel fognak vőtetni; hogy mily eredményre vezetnek, azt ma még tudni nem lehet. Addig is azonban az autonóm francia vámtariffával kell számolnunk, s mint a B. Corr. egy összehasonlító táblázatából kitűnik, a mi a legnevezetesebb kivételi cikkek kivétel nélkül magasabb vámtétellel lettek terhelve. Nyers bőrök ezentul is vámtmentesek maradnak, ép ugy a gyapju is, valamint a liszt; de a buza 100 kilogrammként 60 cent. vám alá lett vőtve; a horddöngők ezerétől 12 cent. fizetendő, a borok rendkívül magas vámtétellel sújtják.

Külföld.

A keleti válság történetében nevezetes mozzanatot fog képezni, a nélkül, hogy a pillanatnyi helyzetben fordulatot idézne elő, a végleges orosz-török békeszerződés, melyet újabb keletű hírek szerint talán már tegnap aláírtak Konstantinápolyban. Az egyetlen, még megoldandó nehézséget legutóbb Oroszország azon követelése képezte, hogy a hadi kárpótlás első részének kifizetése Bajazidot és az alleskerti völgyet megszállva kívánja tartani. Különben a hadikárpótlás összege háromszáz millióról százhatvanra szállítottat alá.

Párisból jelenti a Kölnische Zeitung: Csütörtökön reggel minisztertanács volt az Elyséeben Mac Mahon tábornagy elnökelete alatt, a melyben a köztársaság elnöke szentesítette a cabinet programját. — E program nevezetesebb pontjai a következők: az egyetemi grádusokat kizárólag az állam osztja, az elemi oktatás kötelező lesz, az engedelmesség irásban való fogadásra elköteleztik, a közoktatási tanácsosokra vonatkozó összes törvények újfálakittatnak. Szól továbbá a program az amnestiáról, a vámtariffáról és a csendesség reformálásáról. E program végleges szerkesztése hír szerint szombaton fog megtörténni.

nem ismerő szenvedélyemben megfellekedtem mindennél, a nő iránt tartozó tiszteletből, a társadalmi korlátokról, mik köztem és Melanie között fenállottak. Nem láttam, nem hallottam többé semmit. — Csak egy gondolat forrongott lázas agyamban; így éreztem dagasztotta keblemet és lebegött szemem előtt . . . E cél felé törni, e cél minden áron elérni, ez volt egyedül vágyam, törekvésem, óhajom, kívánságom. Megmondani Melanienek, hogy véghetetlen szerelmemmel csüngök rajta, hogy rabzolgája akarok lenni egész életem át; hogy imádni akarom őt teremtmény gyanánt most és mindörökké. Tudára adni most már minden áron, hogy mit szenvedtem egy év óta, mióta őt megismertem . . .

És a mint Melanie kezeit ajkaimhoz akarom vezetni, ez kibontakozik karjaimból és . . . egyszerre úgy érzem, mintha arcomat valami meleg, puha tárgy érintené. Nem szeliden, nem gyengédn, de erősen, csattanósan, fájdalmat okozván.

Mindkét kezem tenyerével egyszerre oda nyultam arcom baloldalára, mely ama ismeretlen tárgy által megérintett.

És e pillanatban ismét visszanyertem öntudatomat. Most már tisztán láttam, tisztában mint valaha! Nem lehetett többé kétségem az iránt, hogy Melanie arczul ütött engem. Az előtt álló tükörbe tekintve, tisztán kivehettem, hogy arcom baloldala piros, mint a vér, de erőlt tanuskodott a fájdalom is, melyet arcomon éreztem.

II.

Önök, elolvassa e sorokat, bizonyára azt fogják mondani, hogy — — — — —

Nem! Önök mit sem mondanak; de mosolyognak egyet egýgyűségemen . . . Nem csoda! hisz mosolygom én is, valahányszor ifjúkorom e pillanatára visszagondolok, sőt nem egyszer józú

A pétérvári Birszsejiva Vjedomoszi jelentti: A k a z á n i kormányzóban kitűtő tárlásadás a számai kormányzásába is átcsapott, a hol a föllázadt tatárok proclamálták a függetlenséget és sok gyilkosságot követtek el. A számai kormányzó rögtön haderőt gyűjtött, de a zavargókat nem sikerült lecsöndesítenie.

Bosznia és Hercegovina szervezési statútuma.

A Presse közli Bosznia és Hercegovina statútumát.

Az 1. §. szerint az országos kormány főnöke, ki a közigazgatás élén áll, a közös miniszterium alá van rendelve.

A többi fontos határozatok a következők: Az országos kormány főnöke a közös minisztertanács elnökéhez intézi jelentéseit, a ki a Bosznia és Hercegovina ügyeit intéző bizottsághoz teszi át. Mind a két megszállott tartomány két közös kormányra Szerajevóban székel. A közös miniszterium teendői a következők: Az ország jövedelmei fölött való rendelkezés, legfőbb igazgatás, az állami javak vétele, eladása és megterhelhetése, az adók és vámkövetelések és behajtásuk módjának meghatározása, vasutak, továbbá egyéb szállítási vállalatok, bányászati és hitelintézetek, nemkülönben részvénytársulatok engedélyezése, a kereskedelmi politikai ügyek intézése, a monopoliüm kezelése, a földesurak és bérlok viszonyának rendezése, az állami és egyházi javak, továbbá amecsek jöszágainak rendezése és a fölöttük való legfelsőbb felügyelet, a pénzügyi rendezése, amértékek és súlyok megváltoztatása. Mindezekben az ügyekben a két kormánnyal egyetértve intézkedik a közös miniszterium.

Az országos kormány pénzügyi osztályaidejében köteles a közös miniszterium előterjeszteni a rendes és rendkívüli évi költségvetést. A közös kormány egyetértve a két miniszterelnökkel megvizsgálja és szentesítést végezt ő felsége elő terjeszti. A pénzügyi osztály teendői közé tartozik a pénztárak, az állami jöszágok, a közvetett és közvetlen adók jövedelmének kezelése, a bányák, posta és távíró igazgatása.

A statútum számos átmeneti intézkedést is tartalmaz. Az országos kormány főnöke rövid idő alatt javaslatot köteles a külügyminiszter elé terjesztetni az ország közigazgatási beosztásáról, a hatóságok és bíróságok hatásköréről és a hivatalnokok illetékeiről. Ebben legfőbb elv gyanánt szem előtt tartani köteles, hogy Bosznia és Hercegovina jövedelmeiből fűdözze a közigazgatás és a bérházások költségeit. Főképen köteles arra törekedni, hogy Ausztria-Magyarország követeléseit, mindenekelőtt pedig a megszállás költségei, a menekültek fűntatásának és repatriálásának költségei fűdöztesse.

kaczajban tör ki belőlem a magammal és sorommal való megelégedés. Ilyenkor aztán el-el gondolodom: hányan vannak a kerek földön, kik szíves-örömet elszenvedtek volna egy kis arczulesapást, hasonlót az enyémhez, ha ennek árán egy hosszú élet keserves csalódásaitól és csalódások fájdalmas következményeitől megmenekülhetek volna. Mindennek meg van a maga fényes árnyoldala. És az én kudarcomnak is volt anynyi eredménye, hogy könnyen elfeledhettem a rajtam elkövetett sérelmet.

Kigyógyultam.

Szemem tisztán látnak. Az ábrándokkal szakítva, számolni tudok a tényleges, a rideg viszonyokkal. Nem a mások, de a magam szemével nézem a világot és mert megtanultam óvatosan lépni, most már bátran és felemelt fővel járok utaimon . . .

Ma már a fennebb leirt események emlékeivel foglalkozom csak. Tíz-tizenöt év hosszú idő és exaltált sok minden történik a világon. Az ember megtanulja a multat elfeledni és az élet bajaival férfiasan megküzdeni.

Hogy azonban teljesen megértésnek, tudniok kell önöknek, hogy fiatal koromban Kupecz Pál földbírókos házánál, mint nevelő voltam alkalmazva. Ennek a Kupecz Pálnak pedig volt egy gyönyörű leánya, kit Melanienak neveztek.

Nem az én hibám, hogy Melanie iránt összinte szerelmem éreztem. Oly lángoló, oly mélyet, melyet fiatal szív érezhet. Akkor persze még nem volt tudomásom arról, hogy a társadalomban is bizonyos szakokra vannak osztva az emberek: a szerint, a mint gazdagok, vagy szegények; mint a kalmárboltban a fűszerek. Hogy a gazdagság és szegénység nem férhetne el egy fedél alatt: arról még nem oktatott engem senki. Hisz még oly fiatal, oly tapasztalatlan voltam!

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Fokról-fokra.

Elbeszélés

JRTA: WÜHRL JÁKÓ.

I.

Ott állottam az ajlóküszöbön némán és szótlanul: de remegve és izgatottan. Még lélekzetemet is visszatartottam, nehogy jelenlétemet eláruljam, és ez nem csekély megerőltetésembe került, ha figyelembe vesszük lázas állapotomat és a szándékot, melylyel lábamat a küszöbre tettem.

Sóvár tekintetem a szoba egyik sarkában álló íróasztalra volt irányozva, mely mellett Melanie foglalt helyet. . .

Nesztelentül, észrevétlenül egy lépést tettem előre a szobába, melybe ezúttal egyszer tettem be a lábaimat. Könnyen tettem ezt, mert a szobának a parkra nyíló ajtaja nyílván levén, utamat mi sem zárta el. . . Egy hosszú év alatt a legelső kedvező alkalom, Melanie szentélyébe jutni . . . Szinte ujongni szerettem volna kimondhatatlan örömbömben. . .

Ti nem tudjátok, mit éreztem e válságos, e gyötrelmes, ez igazalmas pillanatban. De ha elmondanám, sem tudnátok helyzetem kényes voltát felfogni úgy, amiként azt átéreztem én ama pillanatban, melyben az oly rég várt percet elérkezettnek láttam. Egy év óta naponta kértem az istent, engedje meg, hogy Melanie közelébe juthassak oly pillanatban, midőn csak a néma természet vesz körül kettőnket és emberi számunk tekinthe nem haborgat bennünket. És mondhatom, el is követtem minden lehetőt, hogy ez óhajomat végre teljesülésebe menni lássam. Hányszor ültém

ott, a Melanie szobája előtt álló terebélyes gesztenye fa alatt, leve, várva az alkalmat, melyben Melaniet magányosan találhatom szentélyében. . .

És most, hogy e végzetes pillanat elérkezett, most úgy éreztem, mintha e végzet nagyon is elhamarkodva teljesítette volna kívánságomat. Szerettem volna, ha a találkozászt elodázhattam volna oly időre, midőn bátorsággal, több lelki erővel vagyok felfegyverkezve.

Pedig hogy készültem e pillanatra! És most mégis be kellett vallanom, hogy bátortalan, félnék és gyáva vagyok.

De végre is mit tettem? Ha visszaferdülök, Melanie észreveheti távozásomat és ekkor. . . Nem! Megtettem az első lépést, miért haboznék soká? Avagy miért ne szabadna nekem is egyszer szólanom! Nem elég sok hallgatnám; nem elég hosszú ideig zártam magamba a titkot, melyet Istenen kívül csak magam ismertem?

Melanie nem vett észre. Asztalkája mellett álve, levelet írt.

Hogy perczeggett az a toll a kis kézben! Vajjon kinek mit íratott?

El — elgondolkodtam: ha most észrevétlenül mögéje állanék, ha karomat hóhéhr nyaka köré fonhatnám és ha ajkaimmal az ő piros ajkait érinthetném . . . Oh! Ez tán mégis sok lett volna a jóból. Megelégedtem volna azzal is, ha Melanie hozzám visszafordul és egy szende mosollyal fogadja üdvözlésemet.

E gondolatokkal elfoglalva, még mindig ugyanazon helyen állottam, hol belépésem alkalmával megállapodtam. . . Egyszerre lihegő mellemről egy nehéz sohaj emelkedett ki.

És e sohaj észrevétlenül engem. Mintha valaki leforrázott volna forró vízzel, úgy éreztem magam. A szerencsétlen sohaj árulómmá lett; én éreztem ezt és tudtam, hogy el vagyok veszve, hogy tervem dugába dől és minden számításom hasztalan volt.

A hatóságokról, törvénysekre és hivatalnokokról szóló eddigi határozatok egyelőre érvényben maradnak. Az eddigi törvények is megtartják egyelőre érvényességüket.

Az 1878. jun. 28-ka óta szerzett jogok és concessiók, a mennyiben a közös ministerium hatáskörébe vágnak, ennek szentesítésére szorulnak. Az országos kormány főnöke köteles azonnal összegyűjteni, biztosítani és könyvelni az előbbikormány pénzeit és terményeit.

BELFÖLD.

(Székely egyetemi bál és az idegen nemzetiségek. Nőegyleti fillérestélyek. Működvelő színeszek. Városi ügyek és a küszöbön álló városi jegyzőválasztás.)

Sz.-Udvarkhely, 1879. január 10.

Tisztelt szerkesztő ur!

Levelem főlébe igaz, hogy nagy és pedig tarka kalapot tettem; talán beillenék madárijesztőnek, de miután farsangi időket élünk annyi különböző dolgot egy fűt alatt elbeszélni, azt hiszem nem lehet különös valami.

Ha a székely-csigoly helybeli főúrnak még a múlt év november havában, Katalin napkor tartott báljára visszatérnek, ezt csupán csak azért teszem, mert a hírlapokban fölemlítve sehol sem látam, egy különben feltűnő okozott körülményt, t. i. azt, hogy ezen bált bukásában is annyira, hogy nem maguknak a rendezőknek kellett egymással táncolniuk, a helyben lakó idegen és román intelligens családok mentették meg, szegényére a székely anyaváros erős székely és magyar intelligenciájának; úgy történvén, hogy még a rendező bizottságban is voltak olyan tagok, kik távolléttükkel tündököltek, és akadnak intelligens előkelő családok, kik ezen estvén, egy és több helyen, házi mulatságban gyűltek össze. A valódi székelységet pedig mindössze csak egy pár egyén képviselte.

A székely egyület, saját fiai és leányai részéről, az erkölcsi versenyen kívül még anyagi veszteség is talált, mert a rendkívül fényes bál igen sokba került és 70 frtnál is nagyobb deficitel végződött.

Hanem annál dicsősebben viseli magát, női közönségünk a nőegyleti fillérestélyek után, melyek keresett voltakunk eddigi medrűkből oda csaptak ki, hogy este 10 órakor nem érnek véget a város házán, hanem folytatásukkal lelik a Koronay vendéglőjében, a tisztú koszorukon.

A tegnapielőtt, legnagyobb részben a ref. főtanoda köréből, egy működvelő-társaság adta elő „A strike” című 3 szakaszoseredeti énekes népszimfnyét és általában elmondhatni, hogy meglepően szép eredménnyel.

Ki kell emelnem különösen Kovács Emma kisasszonyt, ki Szikrázó szerepében kiváló tetszés és elismerés között énekelt, dalai igazán tele voltak érzéssel és szépséggel. Koncz Ármán pedig igazán szép terjedelmű és csengő hangjával bőven elfeledtette azt, hogy szerepének szobeli részeit nem bírja oly alaposan megoldani.

De hisz működvelőköl a mit várni lehet, azt mindketten szívesen adták meg; valamint a darab többi szereplői is, és ezek közt legkiválóbban Farkas Károly, Kis Gergely, Gönczy Lajos, Félgyógyási Antal és neje, kis Emma, Bod Károlyné és öz. Korondi Mózesné, kit legeslegelőkel kal vala említenem, mert örökös jó kedélyével és buzgóságával földmul mindenkit.

Az egész előadás zajos tetszések között folyt le és a működvelők, a téli időny dacára, sok szép eleven virágból kötött bokráttával és koszorúval jutalmaztatott meg — a többrendbeli kihívásokon kívül.

Előadás után, egy kis éjféli után 2 óráig tartott bálfélszóra maradt ott a fiatalok és mulattak kedélyesen.

Azonban szóljon az irás valamit nemcsak anyavárosunk közigazgatási életéről is, melyről alig lehet egyszerű-másról; vagy talán nem is, hallani. Rengeteg deficitje miatt az utolsó kura alá adta magát. Nevezetesen képviselőtestülete a múlt év végén életbe léptette a házi kezelést — a regale-jövedelmekre nézve — vagy más szóval jövedelmi forrásait a haszonbérletből, a haszonbérlet lejártával visszavetén, erre választott egyének által maga kezelte, kivéve a házakat és külső birtokokat, melyeket továbbra is kénytelen haszonbérbe adatni.

Fontos mozzanat ez az anyaváros életében, mert ezen házi kezelésnek kell behozni annyi jövedelmet, hogy az eddigi deficitet elenyésztesse. Nagy a remény és kilátás erre, mert az eddigi egy heti kezelés már mutatott föl oly eredményt, hogy a jökimenetel iránt, bár még korai a megítélés, azok, kik addig is bixtak, többé már nem nyugtalankodnak.

Az anyavárost éppen jobb napjai földterülésnek hajnalán sujtotta egy igen nagy vesztés. 16 év óta szolgáló derék jegyzőjét: Simó Ferencet, 38 éves korában, ki ösvégyet és árvát hagyott hátra a kiben szorgalma és páratlan becsületességével kitűnő képesség is egyesült, ma temették el szokatlanul fényes és nagy részvét mellett. Béke poraival.

Utódjául azonban nem kell kötéllal fogzni senkit.

Már 10 concursus is van. Majd megírom a szerencsés pályázót. Addig is isten velünk.

(Vidéki színeszet. Az időjárás. Szerencsétlenség petroleummal. Diphteritis.

Déva, 1879. jan. 13.

Tisztelt szerkesztő ur!

Mielőtt Carneval diadalmeneivel átvénne társaséletünk felett az uralkodó hatalmat: Szabó Antal jól szervezett vidéki szintársulata szerzett néhány élvezetes estélyi Déva közönségének. A társulat nem szenved jóvalvaló s máris képzett tagokban hiányt, sőt a vigjátéki társadalmi műfajokban és operettekben nagy része megüti teljesen a vidéki szintársulatokkal szemben formálható mértéket. Nagy hátrányára szolgál azonban Szabó társulatának, hogy a mi kisebb városainkban tulságos népessége s nemcsak a fináncialis eredményre, de az előadások összervágására nézve is előnyösebb volna talán, ha egy pár felesleges tagtól megszabadulva, a megelőkírt tervszerű felhasználásra szorítkoznék. Különben maga Szabó a fővárosban is közkedveltségnek örvendett s társulata már nagyobb körök meglegedését is kiérdemelte. Itt ugyan nem mindig valának szerencsések a darabok megválasztásában, de őszintén sajnáljuk, hogy egyetlen helyiségünk miatt a bálakat s egy szintársulat állandó működését kiegyeztetni nem lehet, mert hasonló jól begyakorolt s tanulmányával játszó magyar társulat előadásai a szellemi élvezet mellett nyelvünk terjedése érdekében is igen jó helyen volna Déván. Így azonban kénytelenek vagyunk őket nélkülözni a télen át. Hír szerint Gy.-Fehérvár fogadja kebelébe a jóvalvaló társulatot. Ott talán a közönség nagyobb száma is buxamosabb tartozkodást biztosít részükre. Ajánljuk őket az odaváló társasakörök szives figyelmébe.

Időjárásunkkal szavába jöttünk s Lőcsy uram kalendariumát minden reggel meg kell néznünk, hogy csakugyan januáriusban vagyunk-e, olyan aprillisi langyos esők, éjjeli fagy s napközi olvadás kezdett itt meghonosodni. A havat maholnap csak a Rettyezátról ismerjük s a fagyalt készítők Oroszországból rendelik meg jégzsákjüket. De a gazdák aligha örülnek ennek a pocsek időnek s bizony jobb szeretnék, ha a koreszolyázó egylet tagjai helyett nem a békák kezdenének maholnap a város mellett közegészségünk nagyobb dicsőségére ott diszlo tőcsákon szerepelni.

A petroleum lámpa áldozata is ijesztőleg kezdenek szaporodni. Pár nap előtt egy szegény női temettkör az égési sebek miatt, a városi adó-végrehajtó meg két kis leányával együtt újvutáni napokban vesélyesen megsérült egy szétrobbant lámpa lángjából.

A diphteritis sem akar eltávozni városunkból. Múlt évben harmincz és egy néhány halottunk volt s annak két harmada gyermek. Most már a nagyokat se kerül s a mint hallom éppen ma temetnek egy volt színésznőt.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

N.-Enyed, 1879. jan. 11.

Városunk tisztviselői ma választattak meg nagyobb részint közfelkiáltással. Az egy év előtti megyei tisztújítások és az országgyűlési képviselőválasztások Török Dániel fennhatalma alá magát hajtott párt, jelenben jelentéktelen számára olvadván le, a városi tisztválasztásnál érezhető kisebbségben maradt. A szabadelvű párt jelöltjei választattak meg, egy pár kivételével, kiket a másik párt kívánságra, s tervékenységeket méltán nyolva, a szabadelvű párt elfogadott jelöltjei köze. A tisztikar eként alakított: polgármesterül a köztisztvisletben álló veterán bajnok Sándor Elek újból megválasztva közfelkiáltással. Tanácsosok: Vajna Károly, Kovács Sándor, Finna István. Főjegyző: Kovács Gyula, aljegyző: Fodor Gyula. Ügyész: Benkó Márton. Pénztárnok: Sándor Miklós. Ellenőr s adószedő: Erős István, adótitás: Halász János. Számvívő: Fodor Miklós. Rendőrbírsok: Seiler János és Veres Mózes, segédrendbírsok: Tüzes Lajos és Veres János. Város-gazda: Wechsler Salamon. Határ felügyelő bixtos: Kovács Lőrincz. Alorvos: Czirner István. Kimaradtak az előbbi hivatalnokok közül tizen. Legfeltűnőbb volt egykori városi főispán, pár év óta városi szenátor Török Dániel kimaradása, kit pár év előtti oly applansussal választottak be, jelenben pedig népszerűségét, s a val állomását is lejárta. Szeretik ugyan most a tisztújítás végzetével a pártja beliek mondani, miszerint ő maga kívánt felvonulni, de erre eszünkbe jut a róka mondása, hogy „savanyu a szőlő”, nem kell.

Nem maradt így számára más üdv s remény, mint a szent Gergely-rend, és annak elmondhatása „sic transit gloria mundi”.

Lothein.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Saissy Rousseauról.

(Emil. — La nouvelle Heloise. — Contrat social.)

III.

(Folytatás.)

La nouvelle Heloise! A szenvedély bűbájos dícsőítése, az eszményi, örök szerelem hervadtatlan emléke. Hogyne vonzott volna ez érdekes tárgy női közönséget, midőn arról Saissy beszél az ő eszelleme, meleg előadási modorában. Aztán még azon gondolát, hogy ez buxos-előadás lesz, melyet azonban kellemes családok váltott föl, mert mint tudjuk, még vagy öt előadás tartott.

A Nouvelle Heloise — mondják sokan — vesélyes mű. A mely fiatal lány beléle egy la-

pot elővasolt, veszte van. Saissy igéri, hogy ugy adja elő tárgyát, hogy azok előtt, kik olvasták, mindent leleplez, kik nem olvasták, azokkal mindent sejtetni fog. Mi e regény meséje: a nő, a férj és egy másik. A háromaság.

Julia d'Etange egy tehető család tagja; a nevelő visszaél a család bizalmával; Julia lelkében vesélyes küzdelmet támaszt, melyben nem tud megállani. A felbuzdult atya a csábítót eltávolítja, a lányt férjhez adja. A szerelm Claire és Julia közt megmarad; leveleznek. A férj, ki nejét első botlásért még elveszi, hideg, bölcselkedő, pedant ember, ki bölcselmi rendszerével, rideg moraljával az erény útjára reméli birni. Ujra a régi ellenmondás.

Rendező és természet. Rousseau exaltált lelkesedéssel fogja a magas világot: a lélek világát revalálni, melyben magas rend van rendszer nélkül.

Tekintésem és kötelesség! Nem új. Corneille Polyuctesben éppen e harcot állja ki Pauline, ki szereti Severt. Corneillenél, a nő heroicus erénye győz; jön az az ötlete — ez rendszere — hogy a nőt magára hagyja, hogy kedvesével találkozzék, hogy állja ki a küzdelmet egy magára. Julia ereje a megbánásban van, Corneille Paulinájában a lelki fenköltésben. Julia éri, mind jobban éri, hogy egymagában nem elég erős az ellenállásra, végre éppen azon ponton, midőn a szenvedély győzedelmeskedett volna: meghal.

Nem tud erény nélkül boldog lenni, de nem tud boldogan erényes maradni: e küzdelem megtöri.

Megható Julia panasz, melyet annyiszor ismételt leveleiben, hogy érvényt, mint más nő, neki rejtőznie kell. Nem elég az ön erő, a bűnbánat az erénynek csak ösvényét mutatja meg. Julia megrendül a lelki harcban. Ki egyszer az értekek mámorát élvezte, akkor az érzék nem keres más tápot. Tehát a szenvedély ereje a lélek fölött: ez az első igazság a regényben. Férje buzditja, hogy kinek erős lelke van, azt nem lehet féltetni, de Julia nem talál elég támaszt, a valáshoz kell folyamodnia. Tehát az Emillel ellentétes álláspontot foglal. Mi más e regény, mint Voltaire könnyelmű csevegése. Mi más légkörben mozog, mint a regens léha köre!

Ebben moraitás van. Mily mély igazságok: a lelki küzdelemben a bűnbánó vezeklés mily kevés biztosíték a jövőre. Bizony el kell ismernünk R. viszonylagos erkölcsi fensőbbiségét. Most nem olvassák e regényt, mert hősel igen okoskodók, egész lapokat ömlengő levelek töltönek be; lélektani rajzok, tájképek; a belvilág folytonos szemlélete.

A XIX. században gőzerővel élünk, táviratilag levelezünk. Minden kösz, esküvőnk 15-én néha utána vetve, válasz fizetve. A Nouvelle Heloise legnagyobb érdeme inkább a keretben, mint a mesében van. A mi a szenvedélyre vonatkozik benne: az nagytva, tulozva van benne; de a természetet megragadó hűséggel és szemléletteliséggel festi. A svájci tavakat, kiválta a geni tavat, melyhez R.-t gyermekkorai emlékei kötötték és Clarent a Claire és Julia szerelmének tanuját, melyet a ciceronékné ma is mutogatnak; Saissy pompásan tudta átadni a ciceronékné előadását Julia bérkéről, hol járt, hol ábrándozott, hol ült. Alig lehet Corneilleben, Racineban a természet festésére egy pár vonást találni. Idezett Saissy Phédraóól egy pár sort, mely a természet leírására vonatkozik. Ez is oly chablon-szerű, oly élettelen; Mme Sevigné is csak előtanokról beszél. A versaillesi kert fái nemcsak nyírva, de valósággal faragva vannak mesterségesen. Mi más a természet R.-nál. Van lelke. Ő e téren kezdeményező. Midőn írja: „Önként mentem a tó partjára, bolyongtam a tengerpart homokján, valamely elrejtett menhelyen. A hullámok szongása, a víz rezgése lelkemet leköti, kiűzte belőle minden más izgalmat, és álmodozásba ringattak, hogy gyakran az éj megtelepott. A víz dagálya és apálya, gyakran áradása fülemet, szememet lebhűvöl, elfoglalta a belső hánykodás helyét, az álmodozás lecsillapit vala és elég volt gyönyörrel éreznem létezesemet, a nélkül, hogy a gondolkodásra fáradságot vettem volna magamnak. Chateaubriand és Lamartine legzebb helyeivel kiállják e sorsok a versenyt. Saissy ekkor elszavalta Lamartine „Le lac ez gyönyörű leíró költeményét. Idezte a magány, az „Egyedüllét” című költeményeit ugyancsak Lamartineának. Gunyolja bárki Julia sentimentális ömlengéseit, hosszú bolyongásait a természet kebelén; oly tiszta, kristályszertű állatosság ragyogja át e sorokat, mint a svájci tó tükrét. Midőn Julia multjára gondol, nemcsakakkor a kéj órái jutnak eszébe, melyek csak keserű irt hagyának, hanem szűres ártatlanságának ábrándos órái, midőn hű ebével bolyongott a hegyeken, hol az őszel egy forrásból ivott. R. Juliája legörömbesteb keres oly helyet, hol semmi sem választja el a természetől. Megkapó hangon írja le a terebélyes tölgyeket, a báronypuha gyepel bentő réteket, a tarka virágokat. „Salamon minden ékeségével mint vetekedik a mezők virága”, kiált föl egy helyt. Hosszadalmas részletek mellett a természet és az emberi szenvedélyek exaltált festése kitörölhetlen benyomást tesznek.

Ezután ráért Saissy a Contrat social jellemzésére. Mig Montesquieu a különböző korok és népek, a különböző klíma és erkölcsi befolyása alatt felelt államformákat ismerteti; a kiegyensúlyozott álláspontjáról nyugodt tárgyiasággal ítélt, és állapít megmaradandó elveket, tesz mélyreható megjegyzéseket: R. egészen más irányban megy. R. nem azt vizsgálja a mi van, de a minnek lennie kellene. Ő radikális szellem. R. az abszolút kereste. Mig XIV. Lajos híres mondása: az állam én vagyok, az állam alapelvét a királyi jogot, egynek a mindent kizáró hatalmát tevő, R. ez egy helyett az összeszt tevő. Mig Montesquieu az egyes létrejött kormányformák törvényeit illetőleg bizonyos törvények szerint fenntarthatóknak állítja, R. szabad elhatározásból folyó egyezményre viszi vissza. R. kérdezvén: mi az állam alkotó elv. Az erősebb, az isten, a végzetserűség? Nem, feleli: az egyesség. Egyezkedtek a szabad lények, hogy biztosítsák létüket. R. e szövetkezés erősbítésére képes odáig menni, hogy minden jogot erre ruház. Megfosztja az egyént a maga jogaitól. Absolut egyelőseget teremt, de nem szabadságot. Meg kell gondolnunk azon viszonyokat, melyek közt irt. Az emberek ki voltak fáradva a legnagyobb önkény járma alatt; nyomasztó, mert a szeszély önkénye. Ez annyira impregnálta a lelkeket, hogy a legszabadabb természet R. sem képes másként az önkény alatt szabadulást igényi, mint oly államrendszer ajánlata által, mely csak más hová helyez az elnyomást; csak más ruház fel önkényre. És ki ez a más? Az összes: A nép. A király zsarnokságát a néppel cseréli föl; de szabadabb lesz-e így az egyén? Összetéveszti az ókori társadalmat az új korival. Mig Romában minden az állam volt, az utjabban az államra a társadalom fejlődése folytonosan átalakító hatással van. Nem csak abban különbözik a két társadalom, hogy akkor voltak rabszolgák is. Voltaire gunyolja ez álláspontot. Szerintem király önkénye, mely saját szeszélyét követi, éppen nem rosszabb a többség önkényénél, mely szintén csak egyes kiváló egyének befolyása alatt szeszélyt követ. Egészen tréfás alakban írja le Voltaire a különbözőket. Mig, ha egy uralkodik, ennek van neje, van kedvese, vannak kegyencei, kik által lehet rá hatni; ki lehet gyöngéit tanulni, föl lehet jóságát ébreszteni; de ha a többség uralkodik, kinek hódolni, kinek hízalegni, kit kell megnyerni, hogy a népfenség sértve ne legyen? Itt soha sincs tisztában az ember, de nem csak ez hozza még e zsarnokság tiszteletlenebb, kegyetlenebb, mert nem felelős. A kényur felelős isten és lelkiismerete előtt, de nem a nép, a tömeg senkinek. Igaz, hogy nem csak ez alternatíva áll, mondja Saissy, és boldog ki előtt nem így áll a választás; de áll-e másként a 18-ik században? Nem. A contrat social magyarázatát adják azon körülmények melyek közt létrejött. A régi társadalom bomlásnak indult; fent az uralkodónál gyengyeség, az aristoera köröknél romlottság, a kormányban fejlettség, a népnél nyomor. Ily korszakban lépett föl R. e művével, mely szemben Voltaire mindent lerántó gunyával, enyélő satiricus frivol élezeivel a petyhüdt lelkeket föllekesít, fenséges moralt hirdetett. R. hatása óriási.

Divatba jött Emil nyomán, hogy a gyermekeket az anyák táplálják, társaságokba elvitték. Az első lépés meg volt téve. R. az egyenlőség, a család szentsége, az istenben vetett hit és halhatatlanság, a gyermek tiszteletének apostola volt. Ez örök érdeme. Ezután megható színekkel festé Saissy R. életének utolsó, számalmas részét. Rochefoucauld mondá: A bölcs állhatatossága abban áll, hogy elfojt lelkében minden izgalmat. R. folytonosan exaltált ingerült állapotban volt. Svájci üldözöttségét szakták félbe élte történetét. Innét Angliába megy. Hume diadallal fogadja; kieszközöl számára évi nyugdíjat. A trónörökös kívánja látni. Egy kies mezei lakást rendeznek beszámára. De már az őringés csirját vitte magával. Volt nyugalmas élete, mindene, Mi hiányzott volt arra, hogy boldog legyen.

(Folytatjuk.)

— Érdekes vendégeket kap Budapest nemesokára. Massenet, a „Lahor királya” szerzője e hó 15-dikén érkezik Budapestre. Vele jön Gonzien Armand, a kinek nagy érdemei vannak a magyar zene terjesztése körül Párisban, és Mortier, kinek szelleműs zenekritikái a párisi „Figaro”-ban „Un monsieur de l'orchestre” alírással szoktak megjelenni. Gonzien már járt nálunk s ekkor rendkívül megkedvelte a magyar zeást. Mortier a „Figaro”-ban teszi közzé budapesti tapasztalatait. A két színház a kitűnő vendégek tiszteletére több kiváló előadást rendez. S pedig a nemzeti színházban csütörtökön Piccolino és Sylvia, pénteken „A természetes fia” (Dumastól, 1-ső előadás.) Pénteken a Kornevillei harangok Soldonéval a népszínházban, szombaton Lahore királya, 1-ső előadás a nemzeti színházban, vasárnap Soldonéval, ki esztal sok szép magyar dalt fog ráadásuladni, a Páros bugyellár; hétfőn a nemzeti színházban egy francia darab; a népszínházban Ninoche, a czimuszereben Sziklai Emiliával; kedden Lahore második előadás, melyet még szintén Massenet személyesen fog vezényelni. Szerdán a francia vendégek elutaznak Milánoba, hol „Lahore” első előadás 25-kor van kitűző. Bécsből számos zene- és színház-értő jön le „Lahore”-ra, így Jauner, Hanstlick, Léwy stb.

— A magy. tud. akadémia II. osztálya hétfőn d. u. 5 órakor ülést tartott. Tárgyai a következők: 1. Gyárfás István l. t. széköfoglaló értekezése: „Dobó István Egerben.”

2. Szilágyi Sándor r. t. értekezése: „Bethe Gábor jellemzése saját leveleiből.” 3. dr. W ei s Béla mint vendég előadása: „A gazdasági szabadság érvényesítése Angliában.”

TANÜGY.

A jog- és államtudományi

tanulmányi és vizsgálati rendszer tárgyaiban Budapesti értekezletek tartatnak s a szombati ülésen Csengeri Antal, Kautz Gyula, Kerkapoly, Trofort A., Csemeghy Károly, Emmer Kornél, Szabó Miklós és Vajka szözlaltak föl.

Csengery Antal igen nagy terjedelmű beszédet tartott bevezetéskül: azon kérdést fejtegette: mit tartunk voltaké a felsőbb oktatás céljának? Beszéde folyamában hasznaveletlennek jelentette ki a mostani rendszert; megróttá a vizsgálati módozatokat, kiterjeszkedett a tanszabadság kérdésére, tananyag mennyiségére, az alap- és államvizsgálatok bírálatára s a kérdésre nézve adott válasza körülbelül abban concludált, hogy a felsőbb oktatás célja és feladata az: odahatni, hogy az ifju a tudomány alaptörvényeit megértse, lényegébe behasson, önálló bölcselkedő szempontja emelkedjék és természetvé váljék mindent mintegy tudományos szempontból tekinteni.

Kautz különösen a vizsgálati rendszerre nézve elmondottakban egyetért Csengeryvel s azt hiszi, hogy a megoldás módja az lenne: megtoldani az eddigi szabályt azzal, hogy a nagyobb fontosságú tantárgyakból specialis collegiumok is hallgatóndók.

Kerkapoly föntartandónak véli az alapvizsgálatot egyelőre még, bár máskülönbén ő sem helyesli e rendszert. Csemeghy hasonlóképen, ugy szinte Szabó Miklós stb.

Vajka kijelenti, hogy a mostani tanulmányi és vizsgálatrendszer fönn nem tartható, mert szerinte az ifjak e tanmód szerint sok részletekkel bírnak ugyan, de az anyaggal nem tudják mit csinálni; hiányzik az ész fegyelmessége, nemkülönbén eltöröndöknék véli az évenkénti alapvizsgákat.

Trofort miniszter jegyezte meg végül, hogy a gymnásziális oktatás sikeretelenségének egyik oka a classicismus iránti ellenszenvben fekszik, melyet nagyobb részint anyjától örökölt a gyermek azzal a biztással, hogy ez vagy az a tárgy haszonatlan. S ezzel az értekezlet véget ért.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. jan. 14.

— Saissy tegnap este fejezte be Hugóóól tartott érdekes felolvasásait. E felolvasások közül a Hugó ifjúságáról költői melegséggel tartott első felolvasást bővebben fogjuk ismertetni. Márodik felolvasásában a visszahozott Bourbonok alatt beállt irodalmi visszaesést jellemzi általanos vonásokkal. De Lavigne szenvedő, üres, pusztán alaki classicismusát. mesterkélit irályát, mely tartózkodott a dolgokat a magok néven megnevezni. A bérkocsit „számozott kocsinak”, a „gombostűt” a „nők báját elrejtő leplet összetűző nyilnak, a hajnalt ujra „rózsaujjú”-nak mondták. A negykezés ellen lépett föl a romantika, mely az igazságot vitte be a költészetbe. Béranger már dalolt. André bámulatot gerjeszt; Hugo elragad. Irja az „Orientale”-t. A görög szabadságharc egész Európa rokonszenvét kivirta. Oly nagy szellem, mint Byron, kereste a harostéren a halált, hogy Saissy eszelleme kifejezése szerint politikai szabadságot adjanak azon népnek, mely az emberiség erkölcsi szabadságának legzebb emlékeit adta a világnak. Gyönyörű részleteket olvas föl a Keleti énekekből. A többek közt az ábrándos semmittevésben henylő Saratóól szólót, ki a földönédeance szélén himbálózva arról álmodozik, ha sültánnó lehetne, mig az aratók dala hangzik. Saissy az ütemekben és rimelemben gazdag költemény édes szöngelmét szép hangjával megkapóan adta vissza. A „Orientale”-t hibáztatja azért, hogy keletnek inkább pompás természetét, külső jellemzését, mint belső életét festé. Nem kevesebb szigorral kelt ki Hugo drámáiban és regényeiben nyílvánuló azon téves irány ellen, mely Hugót arra veteti, hogy mindig az ellentéteket, gyakran az iszonyut, a szörnyűt minden átmélet nélkül, hihetetlen képzelme által nagyított alakban teszi a szentnyet, tiszta szép mellé; de főképp azon morálja ellen, hogy egy kis erény a bűnök egész legiójának mérlegét egyensúlyba hozza. Mig a XVII. század nagy erényeket nagy bűnökkel szembe állit: addig Hugóóál gyakran átmeten nékül egy azon alakban fejtik ki. A jellemzés ezáltal elveszti a színezést; csak sötét és világos színeket használ. Ezt Bug Jargal, Marion Islande, Notre Dame cz. regényében, Harion Dolorme, Hernau, de kivált Borgia Lucetában egy aránt kimutatta. A bukott nő a legtisztább szerelem által megváltja bűnait; az emberiség szörnyéből Borgiaiban az önfeláldozó anya lesz. Mindezt átmeten nékül. Annnyal szigorubbann kell lennünk, monád Saissy a jelenkor legnagyobb költőjével szemben, mert neve iskolát alkot. Saissy erősen védte a moral szigorát még a költészettel szemben is. A l'art pour l'art neki nem nagyon tetszik. Utolsó felolvasásában végre áttért a Feuilles d'Automne (ősz lombok) című művének elragadtatót és feltűnő magasztalására. 1831-ben adta ki Hugó e művet, melyben már nincs meg az az ellenmondás, mi regényeiben és drámáiban; nincs meg az az ellentét, melyet lehetett tapasztalni Hugó

Az emberi nem százezerei köszönhetik szép hajukat
az egyes-egyedül létező
legjobb és leghíztosabb
hajnövesztőszernek.

Nincs már jobb valami

a haj
előmozdítására

mint a világ minden részében
oly ismeretes a híressé lett, az
orvosi kar által megvizsgált, a
legényesebb és legcsodálatosabb
sikerrel koronázott és ócs.
kir. apostoli Felügye
K. Ferencz József Ma
Gyógyászati és Sebészeti ki-

növeszték
és fentartására,
rálya s ausztriai császár stb.
által 1867. évi nov. 18-dikán
15,510-1892. sz. alatt az
összes ausztriai birodalomra s
az összes magyar koronaország-
okra néve császári királyi
kiadórólago szabaddalommal

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtelő legkopaszbab helyei is teljhajzatkattá lesznek, s szilrke s vörös hajzat köztéviszűrvé válik, csodálatos módon erősíti a hajtalajt, mindennemű koparkapást pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra megakadályoz, s a hajnak természetesen fényt ad és **hullátszerző** képezi és a legkésőbbi korig megőrzi az őszüléstől.

Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítását által azoknakivül még fűdését is képezi a legfinomabb pipere asztalnak is.

Egy tégely ára használati utasítással (hét nyelven) **1 frt 50 kr.**
 postán küldve **1 frt 60 kr.**

Ismét eladók illőb elengedésben részesülnek.

Gyár és főközpontú szállítási raktár nagyban és kicsinyben

POLT KÁROLY

illatszerek és több cv. kir. szab. tulajdonosnál

Bécsben, József város, piaristautca, 14 szám saját házában, a hova minden írásbel megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beküldése, vagy postal utánvét mellett a leggyorsabban teljesítenek.

Főraktár: **Kolozsvárt** egyedül **Wolff János** gyógyszerárban.

NB. Valamint minden kitűnő gyártmányánál, ugy már ennél is utánzások és hamisítások kísértetnek meg, s ez okból kériük mindenkit, hogy vásárlás végett egyedül a fentebbi raktárhoz forduljon s Polt Károly bécsi reseda-göndörítő-kenőcsét világosan megismerje, figyeljen a fentebbi védjegyre!

(412—18)
(8—20)

SÁRGA KRISTÓF

fehérmű és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középuteza, kisegítő alatt.)

Kül- és bel-földi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. ér. vevőimnek **kezes-ség** mellett, legintányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madépolan szövethől, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkülül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtán chiffon,
 creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 155 és 170 centiméter
 széles, 22 krtól 70 krig,
sima, himzett és redős

Egy jó karban lévő
TEKEASZTAL
a hely szűke miatt jutányos áron **ELADÓ**, vagy esetleg
bérbe kiadó.
Értekezhetni a Kolozsvári Iparos Egyleti gazda
(29) (2—3) RÉGENI GYÖRGYGYEL.

Len és pamut ingbetételek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfk és betételek, kött, varró, himző-pamatok és czérnák, ujjon szültötek részére főkötők, téklék és takarók st.

Továbbá elvállaln kihazasítás, vagy magán szükségre kívánt fehérneműek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papic szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálom, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbá is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sárga Kristóf.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében **Kolozsvárt.**

A Bazár
a legelterjedtebb és a
legegyszerűbb német női
divatlap,
a legkedveltebb és a
legtartalomdúsabb lap e
nemben.

25.
évfolyam.
kitüntetve a bécsi
világkiállításon
1876.

A Bazár
1879. Január 1-től
12 színezett divat képet
és sok színezett
kézimunka mintát
fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva
csak 1 frt 50 kr.
 Vidékre bérmentes küldéssel **1 frt 80 kr.**

Évenként megjelenik:

- 24 divatlap.
- 24 szépirodalmi és vegyes tartalmu lap.
- 24 melléklet 500 szabás rajzzal.
- 24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
- 12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt
csakis
Stein János
 könyv- és zeneműkeres-
 kedésében.

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt
kapható.

Petőfi Sándor — a magyar nép legnépszerűbb költője — összes költeményeinek hazai művészek rajzaival díszített népkiadása.

**Könyvenyen olvasható csinos s mindenek felett: egészen teljes és szab-
tosságban valamennyi eddigit feltülműló kiadásban összesen 423 lapon, s
egész angol vázson izléses kötésben, a költő arczképén kívül még 30 kép-
pel egy nem vastag, nem nagy alakú s könnyven kezelhető kötetben
2 forintért.**

 Két forintért a teljes Petőfi!

Két forintot teljes Petőfit, teljesebbot, nemcsak a régi 4 kötetnél, de az
újabb diszkiadásoknál is: ki nem ohajtana magának? ki nélkülözhetne?
A kinek az előbbi kiadások birtokában vannak is már — ezt, ha meglátja,
nem fogja elmulasztani megszerzését, s a kinek még nincs Petőfije, az
sietni fog megszerezni ezt. Most már Petőfi nélkül nem lesz, ne is le-
gyen ház, a hol magyarul olvasni tudnak! Vegye meg minden ember,
minden ifjú, minden leány, s a kunyhók költője lelte meg végre útját a kuny-
hókba is; de lássák meg a paloták is, hogy ezt az egyszerű ruhájú von-
deget ők is tisztességgel fogadhatják.

(11) (5—*)

 **Vidékre 2 frt 10 kr. postautalvánnyal
való beküldésénél bérmentve**

Stein János,
könyv és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

Ugyanott kapható
Mindenféle
bel- és külföldi
1879. Divatlapok 1879.
újságok, szaklapok és
folyóiratok a legolcsóbb
áron előfizethetők
Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében
Kolozsvárt.